

Rezime izvještaja guvernera – decembar 2019.

U Izvještaju guvernera za decembar 2019. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2019. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2019. godinu.

Prema podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2018. godini iznosila je 5,1%, dok je prema preliminarnim podacim u prvom kvartalu 2019. godine ostvaren realni rast od 3%, u drugom kvartalu realni rast od 3,2%, a u trećem realni rast od 4,7% u odnosu na isti period 2018. godine.

Potrošačke cijene su u decembru 2019. godine u odnosu na prethodni mjesec bile manje za 0,1%, dok je rast cijena u odnosu na decembar prethodne godine iznosio 1%.

Industrijska proizvodnja je u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu zabilježila pad od 6,3%. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije (-10%) i u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-7,1%), dok je rast proizvodnje zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena (20,8%).

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu povećan za 8,1%, a prevoz robe smanjen za 6,4%. Broj prevezenih putnika u željezničkom saobraćaju je smanjen za 0,8%, dok je prevoz robe povećan za 17,1%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,8%, a prevoz robe za 9,4% u odnosu na 2018. godinu.

U šumarstvu je u 2019. godini proizvedeno ukupno 267.889 m³ šumskih sortimenata, što je za 10,8% manje nego u 2018. godini. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u 2019. godini zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 10,7% i rast efektivnih časova rada od 4,2% u odnosu na 2018. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2019. godine iznosio je 198.566 lica, što je za 2,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 2,3% više u odnosu na

decembar 2018. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2019. godine iznosio 37.616 što predstavlja pad od 0,8% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 9,1% u odnosu na decembar 2018. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 12. 2019. godine, bio je 48.278 od kojih je 14.605 ili 30,3% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 1%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2018. godine rast iznosio 2,9%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju decembra 2019. godine iznosio 616,2 miliona eura, i bio je manji za 0,4% na mjesečnom nivou, a 3% na godišnjem nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 12. 2019. godine (14.605) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 2.202 privredna subjekata čija blokada je iznosila 30.157.042,17 eura što čini 4,9% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 12.403 privredna subjekata sa iznosom blokade od 586.004.946,54 eura, što čini 95,1% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 12. 2019. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 18,2% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 40,5% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.603,9 miliona eura na kraju decembra 2019. godine i bila je 2% manja u odnosu na prethodni mjesec¹. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju decembra 2019. godine iznosili 3.061,7 miliona eura i ostvarili su pad od 1% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na decembar prethodne godine povećani za 4,5%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,5% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u decembru 2019. godine iznosili su 3.475,8 miliona eura, i zabilježili su

¹ Podaci za bankarski sektor se odnose na stanje sistema na dati dan, u skladu sa primjenom relevantne međunarodne metodologije. Stoga izračun godišnje promjene poredi stanje u sistemu u trenutku poređenja (počev od aprila 2019. godine: 13 banaka) sa stanjem na dan u 2018. godini (15 banaka).

mjesečni pad od 2,1%, dok u odnosu na decembar 2018. godine bilježe rast od 0,5%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2019. godine iznosio je 600 miliona eura i bio je manji u odnosu na prethodni mjesec za 2%. Takođe, ukupan kapital je u odnosu na isti mjesec prethodne godine bio veći za 17%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u decembru iznosili su 115,9 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 16,6%, dok u odnosu na decembar 2018. godine bilježe pad od 36,6%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2019. godine iznosili su 144,6 miliona eura i činili su 4,7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 1,2%, dok su na godišnjem nivou bili manji za 26,5%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju decembra 2019. godine iznosila je 6,01%, i bila je niža za 0,07 p. p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2018. godine zabilježila pad od 0,35 p. p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2019. godine iznosila je 6,02%, što predstavlja rast od 1,28 p. p. na mjesečnom nivou i rast od 0,51 p. p. u odnosu na decembar 2018. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,41% na kraju decembra 2019. godine i bila je niža za 0,01 p. p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2018. godine ostvarila pad od 0,16 p. p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 260,1 milion eura na kraju decembra 2019. godine, i bilježi rast od dva miliona eura ili 0,8% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine bila veća za 8,3 miliona eura ili 3,3%. Tokom decembra 2019. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji bilo je izdvojeno 59,1%, dok je na računima Centralne banke u inostranstvu bilo izdvojeno 40,9%.

Bruto premija osiguranja iznosila je 94,8 miliona eura u 2019. godini. U njenoj strukturi dominirale su premije neživotnog osiguranja (81,9%), dok se ostatak odnosio na fakturisane premije životnog osiguranja (18,1%).

U decembru 2019. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 4,6 miliona eura kroz 267 transakcije. Ostvareni promet bio je za 77,5% manji nego u prethodnom mjesecu, dok je bio za 208,9% veći u odnosu na decembar 2018. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 12. 2019. godine iznosila je 3.455,1 milion eura, i

na mjesečnom nivou je bilježila pad od 0,6%, dok je na godišnjem nivou zabilježila rast od 13,5%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju decembra 2019. godine bila 11.403,61 indeksna poena, zabilježio je pad od 2,1% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je na godišnjem nivou zabilježio rast od 5,2%. Indeks MNSE10 iznosio je 777,61 indeksnih poena i zabilježio je pad od 1,5% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je na godišnjem nivou zabilježio pad od 7,1%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u decembru 2019. godine fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 32,7 miliona eura. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u decembru 2019. iznosili su 243,1 milion eura ili 5% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za decembar više za 25,7%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u decembru 2018. godine, ostvaren je rast od 31,4%. Izdaci budžeta iznosili su 275,8 miliona eura ili 5,7% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je više za 7,7% u odnosu na decembar prethodne godine, a u odnosu na plan za 88,8%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2019. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.127,9 miliona eura ili 64,9% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 504,5 miliona eura ili 10,5% BDP-a, a na spoljni dug 2.623,4 miliona eura ili 54,4% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 61,6% BDP-a. Na kraju decembra 2018. godine, javni dug (bruto) Crne Gore iznosio je 3.268,6 miliona eura ili 70,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 393 miliona eura ili 8,5% BDP-a, a na spoljni dug 2.760 miliona eura ili 59,8% BDP-a, dok se na dug lokalnih samouprava odnosilo 115,6 miliona eura ili 2,5% BDP-a.

U decembru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Kancelariji za evropske integracije dostavljen je prilog za izvještaj Evropske komisije o Crnoj Gori za 2020. godinu, za izvještajni period od 1. januara do 1. novembra 2019. godine. Na zahtjev Ministarstva ekonomije, ažurirani su odgovori CBCG na dodatna pitanja koja je EK imala nakon sastanka Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju. U okviru regionalnog projekta ESCB, ostvareno je učešće na četvrtom sastanku Upravnog odbora projekta, koji je održan u Narodnoj banci Slovačke. Ostvareno je učešće i na sastanku Odbora za stabilizaciju i pridruživanje. Takođe, ostvareno je učešće na sjednicama radnih grupa za pregovaračka poglavlja 4 – Slobodno kretanje kapitala i 30 – Vanjski odnosi. U okviru tekućeg tvining projekta „Podrška regulaciji finansijskih usluga“, realizovana je misija eksperata Bundesbanke na temu MSFI 9.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u decembru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa Zakonom o platnom prometu.